

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні тенденції наростання невизначеності та прискорення змін визначають необхідність забезпечення стійкого розвитку економічних систем – передусім підприємства як первинної ланки національної економіки. Стійкий розвиток підприємств тісно пов'язаний з активізацією інвестиційного процесу. Залучення інвестицій є потужним поштовхом для розвитку виробництв, сприяє ресурсному забезпеченню модернізації промисловості. Для таких перетворень необхідні значні інвестиції, яких на сьогодні вкрай не вистачає, насамперед, через низьку інвестиційну привабливість вітчизняних промислових підприємств.

Дана проблема має дві сторони. З одного боку, вітчизняні та іноземні інвестори цікавляться найбільш перспективними та ефективними об'єктами для вкладення коштів. З іншого боку, промислові підприємства проявляють ініціативу і прагнуть знайти інвестора та переконати його вкладати кошти у свою діяльність. Успіх такого переконання обумовлюється рівнем інвестиційної привабливості підприємства.

Для вирішення цієї проблеми керівництву підприємств необхідно забезпечувати перспективність та підвищувати ефективність своєї діяльності у різних її аспектах. Для цього потрібна системна координація зусиль керівництва для досягнення єдиної мети – забезпечення інвестиційної привабливості підприємства. Така координація є частиною процесу управління інвестиційною привабливістю підприємства.

Проблематика забезпечення інвестиційної привабливості підприємства не є новою для економічної науки. Теоретико-методологічним засадам визначення та оцінювання інвестиційної привабливості підприємства присвячені праці таких провідних вітчизняних дослідників, як Л. Алексеєнко [1], І. Бланк [2], І. Боярко [3], Н. Брюховецька [4], С. Буткевич [5], Г. Козаченко [6], Н. Макарій [7], С. Рудніченко [8] та ін. Але вирішення проблем низького її рівня неможливе лише на основі обґрунтування методик оцінки інвестиційної привабливості та формування комплексу факторів її підвищення. Сучасні реалії потребують ефективного управління інвестиційною привабливістю через комплекс методів, способів та засобів цілеспрямованого організуючого впливу на інвестиційну діяльність підприємств.

Метою статті є розкриття змісту та побудова структурної моделі процесу управління інвестиційною привабливістю підприємства, яка дозволить вирішити проблеми, що виникають в процесі такого управління в умовах інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України.

Висока інвестиційна активність є важливою умовою розвитку вітчизняних підприємств незалежно від галузевої приналежності та форми власності відповідно до обраної економічної стратегії для досягнення конкурентних переваг. Економічне зростання та інвестиційна активність є взаємозумовленими процесами. А тому будь-яке підприємство повинно постійно приділяти увагу питанням залучення інвестицій.

Збільшенню притоку інвестиційних ресурсів із всіх джерел фінансування за рахунок пожвавлення інвестиційної активності суб'єктів господарювання передують вдосконалення організаційно-економічного механізму системи інвестування, в тому числі й методичного обґрунтування інвестиційних рішень. Потенційним інвесторам та іншим учасникам інвестиційного процесу необхідна об'єктивна і комплексна інформація щодо інвестиційної привабливості підприємств. Проте інвестиційна привабливість загалом буде залежати від того, наскільки ефективно здійснюється процес управління її забезпеченням.

Важливим питанням сьогодення залишається постійна протидія факторам зовнішнього середовища, як загальноекономічного, так й інвестиційного, що змушує підприємства адаптуватися до будь-яких змін ринкового характеру. Така адаптація можлива лише за умов ефективного менеджменту та відповідної кваліфікації менеджерів. Інвестиційний менеджмент, як складова загальнокорпоративного менеджменту, представляє собою систему принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності підприємства, у тому числі із забезпеченням його інвестиційної привабливості. Тому управління інвестиційною привабливістю підприємства можна охарактеризувати як процес реалізації

управлінських рішень щодо забезпечення належного його технологічного, ресурсного, економічного рівня, а також конкурентоспроможності та іміджу, враховуючи вимоги потенційних інвесторів. Оскільки в сучасних умовах підприємства діють в рамках постіндустріальної економіки, то саме технологічний фактор є ключовим при управлінні інвестиційною привабливістю підприємства.

Технологічний фактор пов'язаний з можливістю підприємства здійснити розробку і виробництво продукції, що відповідає встановленим ринковим вимогам. У його основі лежать продуктивність праці, рівень розвитку виробництва, технології, що використовуються і т.д., які знаходять своє втілення в кінцевому підсумку в системі забезпечення якості. Управлінцям необхідно усвідомити важливість ролі технологічного фактора при розвитку підприємства, управлінні структурою його капіталу та підвищенням інвестиційної привабливості підприємства на основі реалізації технологічних інновацій.

Для належного рівня ресурсного розвитку підприємства виникає необхідність в структурному співвідношенні ресурсів. Для кожного підприємства структура ресурсного забезпечення є індивідуальною, виходячи із специфіки галузі, в якій воно функціонує, рівня економічного розвитку, стану потенціалу розвитку, обраної стратегії подальшого розвитку. Матеріальні ресурси обмежені і часто їх забезпечення супроводжується проблемою дефіциту, тому необхідне їх ефективне та раціональне використання, поглиблення переробки і заміна штучно створеними аналогами. Управління трудовими ресурсами базується на твердженні, що працівник – важливий фактор виробництва в сучасних умовах, який дозволяє пристосувати свою діяльність до вимог зовнішнього середовища. Фінансові ресурси є необхідною умовою розвитку будь-якого підприємства та управління орієнтованого, в першу чергу, на забезпечення стабільних і життєво важливих фінансових потоків, пошук зовнішніх джерел фінансування за умови необхідності оптимізації структури капіталу. Володіння повною, достовірною, актуальною та оперативною інформацією дає можливість підприємству отримати конкурентні переваги, знижувати фінансові ризики, ефективно підтримувати та супроводжувати процес прийняття зважених, обґрунтованих управлінських рішень. Крім того, ефективність використання інформаційних ресурсів в системі управління дозволяє визначити здатність підприємства ефективно взаємодіяти з навколишнім середовищем і реалізовувати поставлені завдання для досягнення стратегічних цілей [10].

Показники економічного розвитку дозволяють оцінити інвестиційну привабливість підприємства, його стійкість, платоспроможність, активність і конкурентоспроможність. Тому використовуючи управлінські інструменти і засоби керівництво може зробити висновки щодо їх ефективності саме базуючись на інформації про приріст економічних показників діяльності підприємства.

Механізм управління інвестиційною привабливістю підприємства має чітко й органічно вписуватись в систему управління підприємством та конкретизуватись спеціально сформованою структурною моделлю, що має у своєму складі наступні елементи: суб'єкти, цілі, функції, завдання, форми (рис. 1).

Суб'єктами управління інвестиційною привабливістю підприємства є не тільки його власники та менеджери, а й банківські, страхові, аудиторські, посередницькі організації та установи, вступаючи у взаємовигідну співпрацю, а також держава через свої інституції (органи державної влади, що створюють умови для функціонування і розвитку підприємства).

Особливостями моделі управління інвестиційною привабливістю підприємства є те, що її цілі спрямовані конкретно на розвиток інвестиційної діяльності господарюючого суб'єкта: збільшення потенціалу підприємства, забезпечення позитивного фінансового стану підприємства, забезпечення ефективності реалізації інвестиційних проектів, стабільність отримання дивідендів, залучення інвестиційних ресурсів через фінансовий ринок. Водночас залишаються функції, притаманні як загальному, так й інвестиційному менеджменту – планування, організація, мотивація, облік, аналіз і контроль, регулювання.

Найбільш вагомою і найскладнішою частиною цієї моделі є реалізація завдань, які вимагають структуризації цілей та доведення їх до виконавців, побудови організаційної форми управління інвестиційною привабливістю підприємства, виявлення потреб персоналу, фіксування витрат усіх видів ресурсів. Всі ці та інші завдання повинні виявитись у конкретних формах – дерево цілей, бізнес-плани, інвестиційні проекти та ін.

ЕКОНОМІКА ПРІДПРИЯТИЙ

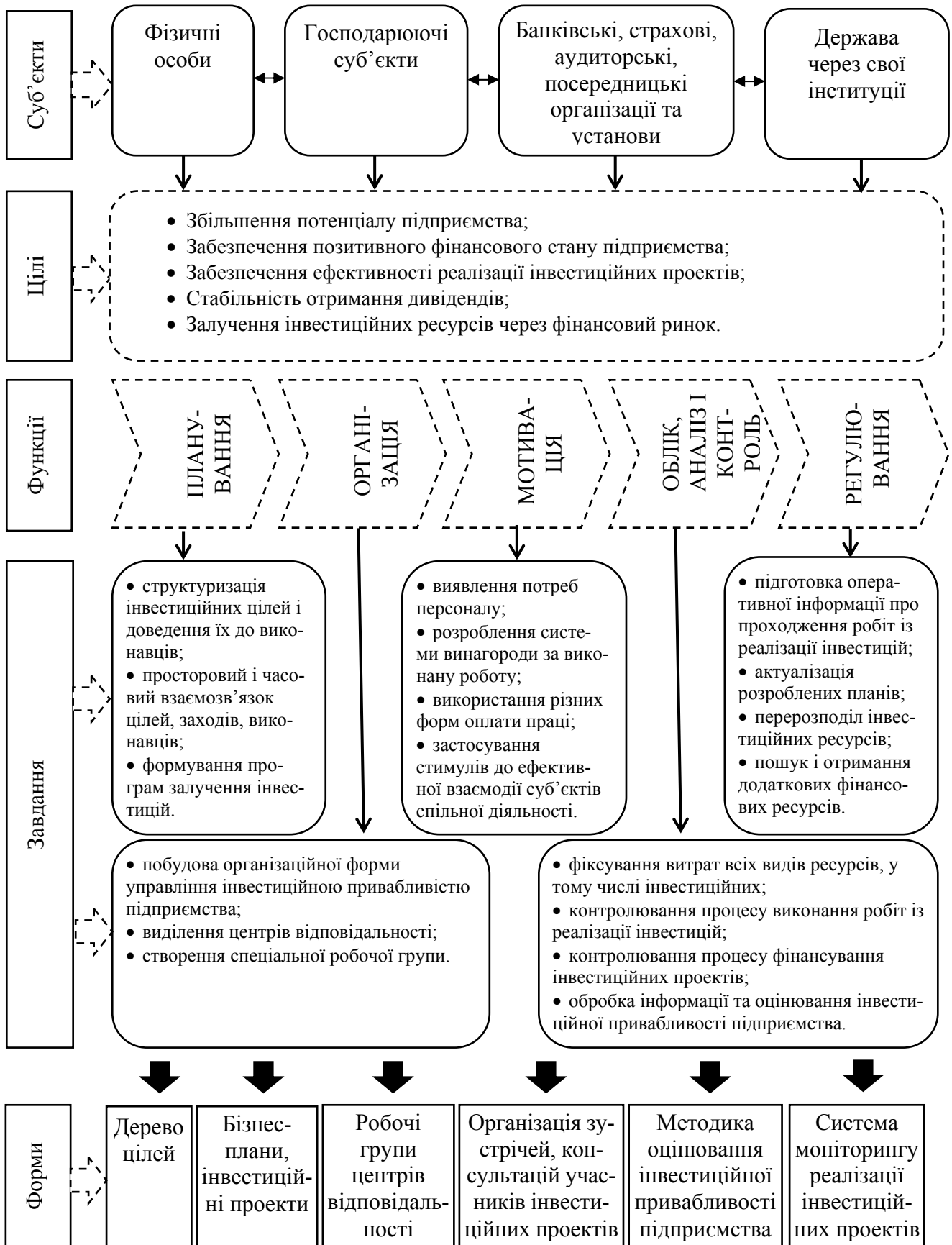

Рис. 1. Елементи моделі управління інвестиційною привабливістю підприємства

Функціонування запропонованої моделі управління інвестиційною привабливістю підприємства дозволить усунути проблеми, що виникають в процесі такого управління:

ЕКОНОМІКА ПРІДПРИЯТІЙ

відсутність або недоліки стратегічного планування діяльності підприємства, у тому числі інвестиційної;
відсутність у підприємства стратегії забезпечення конкурентоспроможності;
недостатнє і несистемне використання маркетингу в діяльності підприємства і в процесі управління інвестиційною привабливістю;
відсутність системи управління взаємовідносинами з інвесторами;
низький рівень корпоративного управління;
інформаційна закритість, неготовність до забезпечення прозорості менеджменту;
відсутність інформації про вимоги інвесторів;
недостатня розробка інструментарію аналізу і вивчення поведінки інвесторів і мотивації їх рішень.

Таким чином, для успішного функціонування та розвитку підприємств у сучасних умовах господарювання важливим напрямом діяльності стає підвищення їхньої інвестиційної привабливості. Щоб досягти цього, необхідна розробка ефективної моделі управління інвестиційною привабливістю, елементами якої є суб'єкти, цілі, функції, завдання, форми. Інструментами і засобами процесу ефективного управління інвестиційною привабливістю вітчизняного підприємства мають стати:

- 1) маркетинг на товарному ринку, в т.ч. оцінка конкурентоспроможності підприємства;
- 2) виявлення потреби у зовнішніх інвестиціях в результаті розробки в рамках стратегії розвитку підприємства інвестиційної політики;
- 3) маркетинг на ринку інвестицій (у т.ч. аналіз інвестиційного простору, дослідження вимог зовнішніх інвесторів до інвестиційно привабливого підприємства, дослідження процедури прийняття інвестором інвестиційного рішення; аналіз можливостей задовольнити вимоги зовнішніх інвесторів, відбір можливих категорій зовнішніх інвесторів; розробка стратегії управління інвестиційною привабливістю);
- 4) укладення договору з інвестором.

Література

1. Алексеєнко Л.М. Фінансові аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства / Л.М. Алексеєнко // Економічний форум. – 2009. – №3. – С. 94-102.
2. Бланк І.А. Управление инвестициями предприятия / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр. – 2003. – 480 с.
3. Боярко І.М. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №7. – С.90-99.
4. Брюховецька Н.Ю. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик / Н.Ю. Брюховецька, О.В. Хасанова // Економіка промисловості. – Донецьк, 2009. – №4. – С. 110-117.
5. Буткевич С.А. Инвестиционная привлекательность аграрного сектора экономики: монография / С. А. Буткевич. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2004. – 251 с.
6. Козаченко Г.В. Управление инвестициями на предприятии: монография / Г.В. Козаченко, О.М. Антипов, О.М. Ляшенко, Г.І. Дібніс. – К.: Лібра, 2008. – 368 с.
7. Макарій Н.П. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств / Н.П. Макарій // Економіст. – 2011. – № 10. – С. 52-54.
8. Рудніченко С.М. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. / С.М. Рудніченко, Є.Г. Рясних, Н.І. Гавловська. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – 415 с.
9. Хобта В.М. Формування та підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання / В.М. Хобта, А.В. Мешков. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.masters.donntu.edu.ua/2011/iem/bashkevich/library/tez10.htm>.
10. Шевчук Н.В. Інформація як економічний ресурс: сутність і роль у забезпеченні конкурентоспроможності сучасного підприємства / Н.В. Шевчук. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1605>.